

Subiect: Opinie cu privire la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (privind reforma sistemului judecătoresc)

Adresată: Ministerului Justiției,
Persoana de contact: Zinaida CARP, consultant Direcția Elaborare a actelor normative, tel: 022 20 14 67, E-mail: zinaida.carp@justice.gov.md,

Copie: Viceministrului Justiției, dl. Nicolae EȘANU nicolae.esanu@justice.gov.md;

Prezentată de: Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM, www.crjm.org), persoane de contact: Nadejda HRIPTIEVSCHI (nadejda.hriptievschi@crjm.org) și Ion GUZUN (ion.guzun@crjm.org), tel: 022-843 601

Data: 24 octombrie 2017

EXPEDIATĂ PRIN POȘTĂ ELECTRONICĂ

Considerații generale:

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) salută elaborarea și expunerea pentru consultări publice a proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (privind reforma sistemului judecătoresc)¹, în continuare *proiectul de lege nr. 428*.

CRJM susține proiectul de lege în mare parte. Apreciem în special modificările propuse referitoare la includerea regulii cu privire la selectarea candidaților la funcția de judecător în ordinea descrescătoare a mediei obținute, introducerea regulii cu privire la organizarea periodică a concursurilor pentru toate funcțiile vacante din sistemul judiciar și ridicarea ponderii studiilor la Institutul Național al Justiției în criteriile de selecție a judecătorilor. Modificările respective sunt deosebit de importante pentru asigurarea selecției și promovării judecătorilor în bază de merit. În același timp, CRJM propune câteva precizări a normelor propuse în aceste domenii în vederea îmbunătățirii textului legii și, respectiv, a sistemului de selecție și promovare a judecătorilor, cât și pentru precizarea aplicabilității normelor respective nu doar la selecția dar și la promovarea judecătorilor.

De asemenea, propunem o serie de completări la proiectul de lege pentru reglementarea transferului judecătorilor conform unor reguli clare și evitarea transferurilor camuflate. Propunem anularea aplicării sancțiunilor contravenționale doar de către instanțele de judecată și excluderea posibilității de demisie a judecătorilor pe motive vagi (nerespectarea prevederilor art.8 din Legea cu privire la statutul judecătorilor referitoare la incompatibilități și restricții), în vederea consolidării independenței instituționale și individuale ale judecătorilor. De asemenea, propunem consolidarea independenței funcționale a organelor afiliate CSM și a Inspecției Judiciare și creșterea transparenței activității CSM prin îmbunătățirea modului de organizare a ședințelor (publicitatea acestora și reglementarea clară a

¹ Proiectul de lege nr. 428 publicat spre coordonare de Ministerul Justiției, disponibil la http://justice.gov.md/public/files/transparența_in_procesul_decizional/coordonare/2017/august/PL30082017.pdf. Conform notei informative, proiectul de lege a fost elaborat în scopul asigurării implementării acțiunii 4.(c) din Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană în perioada 2017–2019 aprobat prin Hotărârea Guvernului 1472 din 30 decembrie 2016, precum și recomandărilor internaționale ce se referă la activitatea sistemului judecătoresc. Proiectul de lege propune modificarea Legii privind organizarea judecătorească nr. 514 din 6 iulie 1995; Legii cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995; Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 941 din 19 iulie 1996; Legii privind Institutul Național al Justiției nr. 152 din 8 iunie 2006; Legii privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor nr. 154 din 5 iulie 2012; Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178 din 25 iulie 2014.

excepțiilor) și a modului de publicare a hotărârilor CSM (cu indicarea numărului de voturi similar altor autorități publice).

Apreciem propunerile de modificare a Legii nr. 178 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, care sunt foarte necesare și actuale. Este apreciată inițiativa de îmbunătățire a Legii nr. 178 în vederea implementării recomandărilor Comisiei de la Veneția cu privire la proiectul de lege, formulate încă în 2014, dar care nu au fost implementate până acum. În opinie am formulat câteva propuneri de îmbunătățire a modificărilor propuse. Acestea se referă în special la formularea abaterilor disciplinare, modul de activitate a Colegiului Disciplinar și contestarea hotărârilor CSM în proceduri disciplinare cu privire la chestiuni de fond și de procedură la CSJ (asigurându-se accesul la justiție conform rigorilor art. 6 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului).

Totuși, ținem să atragem atenția la faptul că propunerile incluse în proiectul de lege nr. 428 se referă în mare parte la formularea abaterilor disciplinare și funcționarea Colegiului Disciplinar și doar câteva aspecte minime cu privire la procedura disciplinară. Deși modificările propuse sunt importante, acestea nu sunt suficiente. Practica implementării Legii nr. 178 a demonstrat curențe serioase în procedura nouă inclusă în Legea nr. 178, care implică prea multe organe în procedura disciplinară, dar fără o clară delimitare a competențelor acestora. De asemenea, activitatea completelor de admisibilitate a demonstrat necesitatea modificării rolului acestora, altfel continuă riscurile blocajelor în funcționarea acestora și, respectiv, târăgănări nejustificate a procedurilor disciplinare.² Având în vedere faptul că modificarea procedurilor implică modificări semnificative la Legea nr. 178, ne-am limitat la formularea conceptuală a recomandărilor cu privire la procedura disciplinară, fără a propune recomandări concrete până la o reacție din partea Ministerului Justiției. Pentru o claritate mai bună a propunerilor formulate, în anexa 1 este prezentat grafic modelul procedurii disciplinare propuse. Dacă autorul acceptă de principiu direcțiile conceptuale de modificare a procedurii disciplinare, suntem gata să formulăm modificările concrete la articolele din Legea nr. 178, cât și din alte acte normative ce reglementează Inspekția Judiciară. Un motiv în plus pentru formularea doar a propunerilor conceptuale cu privire la procedura disciplinară la această etapă este faptul că modificări la Legea nr. 178 sunt incluse în acțiunea 2.3 a Foi de parcurs privind agenda de reforme prioritare pentru semestrul II, 2017³. Respectiv, prezumăm că va fi consultat un proiect de lege nou axat doar pe modificarea Legii nr. 178, la care sperăm că veți lua în considerație propunerile din prezenta opinie.

Propunerile și argumentele de mai jos rezultă, în principal, din opinia expediată de CRJM la 11 ianuarie 2017 (disponibilă la http://crjm.org/wp-content/uploads/2017/01/2017-01-11-Opinie-LegisConexaConstJud_CRJM.pdf) și din următoarele documente elaborate de CRJM:

- *Selekția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova: provocări și necesități*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, iulie 2017, disponibil la www.crjm.org din octombrie 2017 (disponibil la cerere până atunci);
- *Analiza legislației și practicii privind răspunderea disciplinară a judecătorilor 2015-2016*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, noiembrie 2016, disponibil la http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/11/CRJM_2016.11-DPP-Raspundere-disciplinara_fin.pdf;
- *Evaluarea necesităților de îmbunătățire a cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorilor*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, februarie 2016, disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/02/2016-02-DDP-Legea-178-CRJM-web.pdf>;
- *Transparența și eficiența Consiliului Superior al Magistraturii din Republica Moldova: ianuarie 2015 – martie 2016*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, mai 2016, disponibil la http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/08/CRJM_-Raport-CSM-2016-WEB.pdf;

² Pentru argumente detaliate a se vedea *Analiza legislației și practicii privind răspunderea disciplinară a judecătorilor 2015-2016*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, noiembrie 2016, disponibil la http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/11/CRJM_2016.11-DPP-Raspundere-disciplinara_fin.pdf.

³ Disponibilă la <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=gXrircIWwNE%3D&tabid=203&language=ro-RO>.

- *Documentul de politici Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, ianuarie 2016, disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/CRJM-DPP-Selectie-si-cariera.pdf>;
- *Percepția judecătorilor, procurorilor și avocaților cu privire la reforma justiției și combaterea corupției*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, decembrie 2015, disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/01/CRJM-Percepts-reformelor-just.pdf>;
- *Implicarea legislativului și executivului în numirea și promovarea judecătorilor – contrabalanță sau știrbirea independenței justiției?*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, iunie 2015, disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/06/CRJM-DP-Numire-Jud-2015-06-25.pdf>.

Mai jos sunt formulate comentariile punctuale la prezenta opinie.

Comentarii punctuale:

	Textul propus de Ministerul Justiției în proiectul de lege sau textul actual din legislația relevantă	Modificări propuse de CRJM (formulările în legătură cu care se propune eliminarea au fost tăiate cu o linie, iar textul care se propune a fi adăugat este subliniat)	Argumente
Art. II. – Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 63), cu modificările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează:			
1.	Articolul 6: la alineatul (2) după cuvintele „profesor de drept titular în instituțiile de învățământ superior acreditate” se completează cu cuvintele „formator al Institutului Național al Justiției pentru sistemul judecătoresc și al procuraturii”.	Propunem excluderea prevederii respective.	Conform Legii nr. 85 din 24 aprilie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 1 ianuarie 2020, la examenele pentru persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă pot participa doar persoanele care au acumulat până la data respectivă o vechime în muncă de cel puțin 7 ani în specialitățile juridice. Lista specialităților juridice care necesită o vechime în muncă de 7 ani pentru candidații la funcția de judecător sau de procuror se aprobă de către Consiliul Superior al Magistraturii și, respectiv, de către Consiliul Superior al Procurorilor (art. VIII, alin. (2) și (3)). Respectiv, nu este oportună și necesară introducerea unei excepții în Legea nr. 544 în anul 2017, în contextul în care CSM va decide asupra listei specialităților juridice eligibile. Introducerea modificării propuse nu se justifică nici din punct de vedere al clarității și scopului urmărit. Formatorii la Institutul Național al Justiției pot avea subiecte foarte înguste juridice, iar unii nu au subiecte juridice. Modificarea propusă va deschide calea de accesare în profesie a unor persoane fără pregătirea suficientă, inclusiv juridică, și nu este clar de ce. Alin. (2) din art. 6 din Legea nr. 544, în versiunea actuală, acoperă suficient specialitățile juridice care pot candida la asemenea funcții responsabile cum sunt cele de judecător și procuror doar în baza vechimii de muncă și cel puțin până acum nu au fost atestate sau discutate public necesitatea lărgirii ceroului persoanelor eligibile din motive justificate.
2.	Articolul 6 alin. (1)	Propunem reformularea art. 6 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 544, după cum urmează:	Propunem completarea Legii nr. 544 cu o condiție nouă pentru a candida la funcția de judecător, și anume o notă minimă de absolvire a Institutul Național al Justiției (INJ în continuare). Înmatricularea la INJ, fie participarea la examenul

		<p><u>(c) a absolvit Institutul Național al Justiției cu media generală mai mare de 7.5 sau a obținut o notă mai mare de 7.5 la examenul în fața Comisiei de absolvire a Institutul Național al Justiției pentru persoana care candidează la funcția de judecător care are vechimea în muncă prevăzută la alin. (2);</u></p>	<p>organizat de INJ pentru specialiștii cu vechime în muncă, nu trebuie să constituie o garanție în sine că persoana va deveni judecător. În cazul obținerii rezultatelor insuficiente la studii sau la examen (în cazul specialiștilor cu vechime în muncă), aceștia nu ar trebui să fie admiși la concursul pentru a deveni judecător. Menținerea sistemului actual nu motivează suficient audienții la INJ să studieze foarte bine, fiind de la admiterea la INJ oarecum deja siguri că vor deveni judecători având în vedere investițiile bugetare. O asemenea abordare nu este corectă. La fel, și candidații la funcția de judecător cu vechime în muncă nu sunt motivați suficient de studia și a obține rezultate bune la examen.</p> <p>Se propune admiterea la concurs doar a candidaților care au obținut la INJ o notă mai mare de 7.5 (șapte întreg și cinci). Această normă va stimula studenții să obține rezultate mai bune la studii. Pe de altă parte, această normă va asigura numirea în calitate de judecător doar a persoanelor care posedă cunoștințe și abilități suficiente pentru a activa într-o funcție atât de responsabilă cum este cea de judecător.</p>
3.	Articolul 6²	<p>Propunem completarea art. 6² cu un nou alineat după cum urmează: <u>(6) Candidații la funcția de judecător care nu participă la concursul următor, sunt excluși din Registru</u></p>	<p>Candidații la funcția de judecător care nu să participă la concurs urmează a fi excluși din Registru. Această normă este propusă în vederea ordonării procesului de numire în funcție a judecătorilor. Candidații la funcția de judecător urmează a fi numiți în bază de merit conform evaluării Colegiului de Selecția și Cariera Judecătorilor (<i>în continuare Colegiul de Selecție sau CSCJ</i>). În cadrul concursului, ei nu au o altă discreție decât să își aleagă din funcțiile vacante disponibile, în ordinea punctajului descrescător obținut. Candidatii cu cel mai bun punctaj vor alege primii. Candidatul nu poate refuza alegerea pe motiv ca nu îi plac funcțiile rămase (la concurs fiind scoase toate funcțiile vacante). Prin aceste prevederi se va asigura un sistem de numire a judecătorilor transparent și în bază de merit. De asemenea, vor fi excluse riscurile de corupție pe care le prezintă sistemul actual și anume anunțarea concursurilor separate pentru fiecare funcție, cu posibila informare arbitrară a candidaților și participarea arbitrară sau după preferințe a acestora. De asemenea, în contextul în care sunt investiți bani publici semnificativi în pregătirea candidaților la funcția de judecător în cadrul INJ, aceștia urmează</p>

			<p>să-și asume responsabilitatea de a participa la concursuri, nu posibilitatea de a participa arbitrar la concursuri după preferințe.</p> <p>Dacă se acceptă propunerea, urmează a fi exclus și art. 9 alin. (5), propunere inclusă mai jos în tabel.</p>
4.	<p>Articolul 9: alineatul (3) va avea următorul cuprins :</p> <p>„(3) Consiliul Superior al Magistraturii periodic anunță informația cu privire la funcțiile vacante sau care pot deveni vacante în următoarele 3 luni. Toate funcțiile anunțate se scot la următorul concurs.” ;</p>	<p>Propunem reformularea articolului 9 alineatul (3) după cum urmează:</p> <p>„(3) Consiliul Superior al Magistraturii <u>organizează concursul pentru funcțiile vacante, de regulă, de două ori pe an și, până la anunțarea concursului, publică informația cu privire la toate funcțiile vacante în sistemul judecătoresc sau care vor deveni vacante în următoarele 6 luni.</u> Toate funcțiile anunțate se scot la următorul concurs.”;</p>	<p>Susținem propunerea Ministerului Justiției de a prevedea organizarea periodică a concursurilor pentru toate funcțiile vacante, așa cum este propus în proiectul supus consultărilor publice. Totuși, recomandăm completarea art. 9 alin. (3) cu prevederea ce ține de organizarea concursurilor de două ori pe an, de regulă, și nu o dată la fiecare 3 luni, din următoarele considerente:</p> <p>1. În anul 2015, CSM a anunțat 18 concursuri pentru posturile vacante de judecător, în 2014 – 27 de concursuri, iar în 2013 – 13 concursuri. Numărul mare de concursuri pentru posturile vacante anunțate de fiecare dată la momentul apariției lor este confuz și nu oferă o previzibilitate pentru potențialii candidați. Pe de altă parte, nu toate funcțiile vacante sau care în curând vor deveni vacante, sunt scoase la concurs simultan. Aceasta creează aparența că anumite funcții vacante nu sunt scoase la concurs în mod deliberat.</p> <p>2. Un alt aspect problematic al concursurilor pentru numire sau promovare a judecătorilor ține de lipsa oricărei clarități cu privire la durata concursurilor și interimatul unor funcții-cheie. Anunțarea concursurilor pentru ocuparea funcției vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte de instanță este publicată în Monitorul Oficial în termen de până la 30 de zile, de la care se calculează termenul de depunere a actelor, de asemenea de 30 de zile. De regulă, de la data depunerii cererilor candidaților pentru participare la concurs și până la numirea în funcție, durează o perioadă de aproximativ șase luni. În cazul instanțelor cu un număr de judecător mai mic de șase judecători vacanța funcțiilor durează de mai mulți ani. Astfel, putem concluziona că stabilirea unui număr de două concursuri pe an nu afectează situația curentă. Ocuparea funcțiilor administrative în instanțele judecătorești, la fel, durează aproximativ șase luni.</p>

		<p>3. Stabilirea regulii generale de două concursuri pe an va ordona candidații la funcția de judecător să-și planifice participarea la concurs (eventual pentru acumularea unui număr de ore) și depunerea actelor pentru evaluarea performanțelor la colegiile CSM, iar Colegiul de selecție și Colegiul de evaluare a performanțelor vor putea să-și planifice activitatea din timp.</p> <p>4. Stabilirea sistemului de organizarea a concursului de două ori pe an, are următoarele avantaje:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) va fi mult mai previzibil pentru candidații la funcția de judecător sau la promovare, care vor putea mai bine să-și planifice cariera. b) va crește transparența concursurilor de numire și promovare a judecătorilor; c) va crea premise pentru micșorarea sarcinii de muncă a secretariatului și a membrilor CSM prin organizarea unor concursuri planificate din timp, indiferent de candidații care participă la concurs. <p>5. Organizarea periodică a concursurilor pentru ocuparea funcției de judecător va reduce oportunitățile de corupție la selectarea judecătorilor și anume posibilele aranjamente pentru unii candidați de a participa anume la unele și nu alte concursuri. Având în vedere nivelul corupției în Republica Moldova, acest argument este deosebit de important.</p> <p>6. Regula de organizare a concursurilor de două ori pe an nu este totuși absolută. Din aceste considerente am propus sintagma „de regulă”. În cazul în care CSM va considera că este nevoie de concursuri mai frecvente, o va putea face. Cu toate acestea, va fi obligatoriu ca la concurs să fi scoase toate funcțiile vacante la ziua anunțării concursului sau care vor deveni vacante în viitoarele 6 luni. Scoaterea la concurs a funcțiilor care vor deveni vacante în viitoarele 6 luni va avea loc cel mai frecvent în cazul funcțiilor de președinte/vicepreședinte al instanței, precum și în cazul judecătorilor care se vor pensiona în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. Aceasta va asigura suplینirea la timp a vacanțelor, evitarea situațiilor de exercitare a atribuțiilor</p>
--	--	---

			<p>de președinte/vicepreședinte după expirarea termenului mandatului, precum și pregătirea câștigătorului concursului de preluarea funcției.</p> <p>Notă: ca exemplu de practică pozitivă cu privire la aplicarea propunerii de mai sus în alte state poate fi adusă România, unde este implementată organizarea concursului de două ori pe an și numirea în funcție a candidatului cu cea mai mare evaluare/punctaj, acesta având dreptul preferențial de alegere a postului vacant scos la concurs.</p> <p>Adițional, formulările propuse clarifică următoarele circumstanțe și facilitează procesul de organizare și desfășurare a concursurilor la funcțiile vacante din sistemul judecătoresc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Înlocuirea termenului „anunță” cu sintagma „_organizează concursul pentru funcțiile vacante, de regulă, de două ori pe an și, până la anunțarea concursului, publică ” este propusă pentru a asigura că CSM analizează, discută în cadrul ședințelor și adoptă o hotărâre în acest sens, dată fiind importanța unei proceduri transparente și clare de selectare a judecătorilor. - Introducerea termenelor „în sistemul judecătoresc” pentru a asigura că toate funcțiile vacante de la toate nivelele instanțelor judecătorești sunt scoase la concurs în mod simultan și nu separat. - Introducerea termenului „ până la anunțarea concursului ” va asigura că CSM va scoate la concurs posturile vacante și să înceapă procedurile de selecție sau promovare a candidaților nu doar după ce s-a constatat, precedată de o analiză ca urmare a monitorizării demisiilor judecătorilor (de ex. ca urmare a atingerii plafonului de vârstă) sau necesitatea de a suplimenta sau reduce pe viitor numărul de posturi vacante într-o instanță de judecată; - Înlocuirea termenului de „3 luni” cu „6 luni” se propune pentru a eficientiza procedurile, în special având în vedere că media perioadei de anunțare a unui concurs și până la numirea și intrarea în funcție a judecătorului durează 6 luni.
--	--	--	---

<p>Articolul 9 alin. 5: (5) Persoanele înscrise în Registrul vor informa în scris secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii despre participarea sau despre refuzul de a participa la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești.</p>	<p>Propunem excluderea acestui alineat.</p>	<p>Propunem excluderea acestui alineat în contextul propunerii făcute referitoare la art. 6². Argumentele sunt expuse mai sus. Reiterăm argumentul principal și anume responsabilitatea pe care o au absolvenții INJ de a participa la concurs și lipsa unei justificări pentru ca aceștia arbitrat să nu participe la toate concursurile anunțate.</p>
<p>Articolul 9: se completează cu aliniatul (9) cu următorul cuprins : „(9) Candidații selectează funcțiile scoase la concurs în ordinea descrescătoare a mediei obținute. În caz de egalitate a mediilor, primul va selecta funcția candidatul care a obținut rezultate mai mari la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției din. Rezultatele concursului se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Magistraturii în termen de 2 zile lucrătoare de la finalizarea acestuia.”</p>	<p>Propunem modificarea aliniatului (9) după cum urmează⁴: „(9) Candidații selectează <u>își aleg</u> funcțiile scoase la concurs în ordinea descrescătoare a <u>punctajului mediei</u>—obținute la <u>Colegiul de Selecția și Cariera Judecătorilor</u>. În cazul <u>punctajului egal de egalitate a mediilor</u>, la <u>numirea în funcție</u>, primul va selecta <u>își alege</u> funcția candidatul care a obținut rezultate mai mari la <u>absolvirea Institutului Național al Justiției sau la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției</u>, iar la <u>celelalte concursuri primul își alege funcția candidatul care a obținut punctaj mai mare la evaluarea performanțelor din</u>. În cazul în care</p>	<p>Susținem propunerea Ministerului Justiției de a prevedea expres dreptul preferențial al candidaților care au obținut cele mai bune rezultate de a alege din posturile vacante scoase la concurs, așa cum se propune în art. 9 alin. (9) din proiect. Pentru claritate, recomandăm includerea acestor prevederi nu în alin. (9) art., ci într-un alineat nou (spre ex, alin. (3) din art. 10). De asemenea, pentru a fi clar că acest drept se referă atât la numirea în funcție, cât și la promovare, propunem următoarele modificări, incluse în coloana a doua a tabelului cu privire la art. 9 alin. (9):</p> <ul style="list-style-type: none"> - înlocuirea sintagmei „media” cu „punctajul” și prin completarea cu sintagmele „la numirea în funcție”, „celelalte concursuri”, „Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor”, și „punctajul mai mare la evaluarea performanțelor” pentru a reglementa și modalitatea de promovare în funcție a judecătorilor pe principii similare selecției și anume în baza punctajului cel mai mare, cu excepția cazurilor când Consiliul Superior al Magistraturii motivat ia o altă hotărâre. De asemenea, cuvântul „punctaj” este utilizat în cazul Colegiilor de Selecție și Evaluare a Performanțelor Judecătorilor, iar cuvântul „medie” nu va fi clar în acest context. În versiunea proiectului expediat pentru consultări nu este suficient de clar dacă alin. (9) se referă la

⁴ Recomandăm ca prevederile din art. 9 alin. (9) să fie incluse în articolul 10, respectiv alin. nou (3), pentru a reflecta procesul de selecție mai clar. Rămâne la discreția Ministerului Justiției să decidă unde este mai potrivit de inclus aceste prevederi.

		<p><u>doi sau mai mulți candidați cu rezultate egale pretind la aceeași funcție, Consiliul Superior al Magistraturii va lua decizia prin hotărâre motivată.</u> Rezultatele concursului se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Magistraturii în termen de 2 zile lucrătoare de la finalizarea acestuia.”</p>	<p>numirea în funcția sau și la celelalte concursuri (promovări în funcții administrative sau la o instanță superioară sau transferuri);</p> <ul style="list-style-type: none"> - de asemenea, recomandăm includerea sintagmei „la absolvirea Institutului Național al Justiției sau la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției” pentru a fi clar că în cazul absolvirii INJ se ia rezultatul sau media atât de la cursuri, cât și de la examen, conform reglementărilor legislației relevante INJ, iar la candidații cu vechime în muncă se iau în considerație rezultatele examenului susținut în fața Comisiei de absolvire a INJ, conform reglementărilor actuale; - Recomandăm includerea următoarei fraze „<u>În cazul în care doi sau mai mulți candidați cu rezultate egale pretind la aceeași funcție, Consiliul Superior al Magistraturii va lua decizia prin hotărâre motivată.</u>” – pentru a avea o bază legală pentru CSM să decidă în cazurile în care candidații au rezultate egale. <p>Stabilirea expresă a dreptului candidatului cu cel mai înalt punctaj de a-și alege instanța are următoarele avantaje:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) va stabili un cadru legal și instituțional clar pentru societate și judecători, evitând suprapunerea competențelor dintre CSM și Colegiul de Selecție; b) având în vedere practica CSM de până acum, conform căreia nu este luat în considerare punctajul oferit de Colegiul de Selecție, noul sistem va exclude suspiciunile că numirile în sistemul judecătoresc se fac pe alte criterii decât cele enunțate în Regulamentele CSM și va spori încrederea în sistemul judiciar și în CSM; c) va asigura numirea judecătorilor în bază de merit și va stimula cei mai buni candidați să participe la concursurile pentru funcțiile de judecători. Or la moment se pare că există o reticență în acest sens. Numirea judecătorilor în bază de merit și nu baza unor relații personale sau alte calități decât activitatea profesională sunt cruciale pentru asigurarea unui sistem judecătoresc independent și imparțial. Acest fapt rezultă și din alin. 1 al art. 10. Atât timp cât cariera judecătorului nu se va baza pe meritele profesionale, judecătorii vor rămâne vulnerabili atât la
--	--	---	--

			influențele din afara sistemului, cât și influențele ierarhice din interiorul sistemului.
Articolul 9	Propunem completarea art. 9 cu un nou alineat (10), care va avea următorul cuprins: <u>„(10) La ședința următoare, Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui Republicii Moldova sau Parlamentului, după caz, numirea în funcție a candidaților desemnați în urma concursului. Consiliul Superior al Magistraturii refuză să facă propunerea de numire în funcție a unui candidat dacă constată că acesta este incompatibil cu funcția de judecător.”</u>	Propunem includerea unui nou alineat la art. 9, alin. (10), pentru a clarifica modalitatea de executare a mecanismului prin care candidații care își aleg funcția sunt ulterior propuși de CSM pentru numirea în funcția aleasă. De asemenea, propunem includerea unei prevederi pentru a permite CSM să refuze numirea candidaților incompatibili cu funcția de judecători, în cazul în care apare informație nouă după hotărârea Colegiului de Selecție. CSM este organul responsabil în ultimă instanță de administrarea sistemului judecătoresc, inclusiv numirile judecătorilor. Acesta trebuie să aibă dreptul de a refuza propunerea candidaților care sunt incompatibili cu funcția de judecător, chiar dacă aceștia au fost evaluați de Colegiul de Selecție. CSM ar putea obține informații despre incompatibilitate abia după evaluarea de către Colegiul de Selecție. Lipsa unei norme exprese care ar permite CSM-ului să nu propună candidații aflați în stare de incompatibilitate determină CSM-ul să propună chiar și candidații care sunt incompatibili, ceea ce nu este corect. Norma aceasta este menită pentru cazuri excepționale de a permite CSM-ului să prevină numirea unei persoane incompatibile cu funcția de judecător. Proiectul de lege propune o prevedere similară la art. 19 alin. (2) din Legea nr. 947. Considerăm însă că această prevedere importantă trebuie inclusă în Legea nr. 544 cu privire la statutul judecătorului, aceasta fiind legea de bază cu privire la eligibilitatea și numirea judecătorilor.	
Articolul 19 alin. (6): (6) Judecătorul poate fi supus sancțiunilor contravenționale numai de către instanța de judecată. Instanța de judecată informează în mod obligatoriu Consiliul Superior al Magistraturii despre faptul sancționării contravenționale a judecătorului.	Propunem o nouă redacție a art. 19 alin. (6) al Legii nr. 544, după cum urmează: <u>(6) Judecătorul este supus sancțiunilor contravenționale conform legislației în vigoare. Judecătorul informează în mod obligatoriu Consiliul Superior al Magistraturii despre sancțiunea contravențională aplicată.</u>	Propunem excluderea prevederii conform căreia sancțiunea contravențională pentru judecători se aplică doar de instanțele de judecată, din următoarele considerente: 1. Prevederea actuală din art. 19 alin. (6) al Legii nr. 544 lărgeste nejustificat imunitatea judecătorilor în cauze contravenționale, deoarece prevede pentru judecători un sistem separat de aplicare a sancțiunilor contravenționale doar de către instanțele de judecată. 2. Marea majoritate a sancțiunilor contravenționale nu sunt aplicate de judecători, ci de către organe administrative. Este nerezonabil ca orice procedură contravențională împotriva judecătorului, cum ar fi de exemplu	

			<p>încălcările în domeniul circulației rutiere, să nu fie examinate de poliție, ci de către instanța de judecată. Aceasta îngreunează substanțial procedura și creează facilități care sunt greu de explicat prin raționamente logice.</p> <p>3. Legislația actuală prevede suficiente pârghii pentru protecția judecătorului împotriva abuzurilor, inclusiv în cazuri flagrante, cum ar fi eliberarea după identificare, imposibilitatea arestării sau urmării penale decât cu autorizarea Procuraturii Generale și printr-o procedură complicată, etc. Acestea, și nu menținerea unor proceduri care fac foarte grea sancționarea judecătorilor în cauze întemeiate, trebuie folosite. Mai mult, dacă judecătorul nu este de acord cu sancțiunea contravențională aplicată de organul administrativ, el o poate mereu contesta în justiție.</p> <p>4. Codul contravențional nu prevede o procedură specială de examinare a cauzelor împotriva judecătorilor, atunci când sancțiunea în aceste cauze împotriva altor persoane este aplicată de alte autorități. Aceasta poate determina un blocaj procesual.</p> <p>5. O cercetare a CRJM a stabilit că, în general, imunitatea judecătorilor pentru abateri minore este extrem de greu de justificat⁵.</p> <p>6. Prevederea propusă asigură de fapt independența judecătorului și evită expunerea publică a acestuia pentru cauze minore. Judecătorul în mod individual va informa CSM despre aplicarea sancțiunii contravenționale, nu organele oficiale, care ar putea constitui o presiune adițională nejustificată asupra judecătorului. Spre exemplu, în cazul unei contravenții rutiere, în special celor minore, judecătorul poate achita amenda imediat și doar informa post-factum judecătorul, fără a crea o situație specială din încălcarea comisă</p>
5.	Articolul 20 alin. (4): (4) Promovarea în funcția de judecător la o instanță superioară,	Propunem modificarea art. 20 alin. (4) după cum urmează:	Propunem modificarea procedurii de numire a judecătorilor în funcție și anume numirea de către Președinte doar în calitate de judecător la un anumit grad de jurisdicție, fără a specifica instanța concretă, astfel încât Consiliul

⁵ A se vedea http://crjm.org/wp-content/uploads/2014/04/Studiu-dr-comp-EU-investig-penala-judec_29.04.2013.pdf

<p>numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță și transferarea judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se fac numai cu consimțământul lui, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, de către Președintele Republicii Moldova sau, după caz, de Parlament.</p>	<p>(4) Promovarea în funcția de judecător la o instanță superioară, și numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță și transferarea judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se fac numai cu <u>consimțământul lui în urma unui concurs</u>, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, de către Președintele Republicii Moldova sau, după caz, de Parlament. <u>Transferarea judecătorului între instanțe de același nivel sau la o instanță inferioară se face, numai cu consimțământul lui în urma unui concurs, de către Consiliul Superior al Magistraturii prin hotărâre.</u></p>	<p>Superior al Magistraturii să poată repartiza judecătorii per instanță în funcție de necesitățile reale ale sistemului și în funcție de meritele judecătorului concret, inclusiv prin transferul între instanțele de același nivel și la o instanță inferioară, din următoarele considerente:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Această prevedere ține să asigure implementarea exactă a prevederilor art. 116 alin. (2) al Constituției, care prevede că „Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii. Judecătorii care au susținut concursul sînt numiți în funcție...”. Astfel, Constituția nu prevede numirea judecătorului în funcție într-o anumită instanță, iar competența de distribuire a posturilor de judecător în sistemul judecătoresc, conform Legii nr. 514, aparține CSM. 2. CSM este organul de autoadministrare al sistemului judecătoresc și are competența de a stabili numărul de posturi de judecători per instanță, dar această competență e limitată de faptul că Președintele numește judecătorul concret într-o instanță anumită și orice modificare presupune o procedură adițională birocratică în care inutil este implicată instituția Președintelui. Mai mult, deși legislația prevede instituția rezervei judecătorești, aceasta nu este aplicată din cauza procedurii birocratice de numire a judecătorului într-o instanță anumită. Acordarea CSM-ului dreptului de a numi judecătorii într-o instanță anumită, conform procedurii și criteriilor prevăzute de lege, va asigura și o activitate mai eficientă a acestuia. <p>De asemenea, propunem înlocuirea sintagmei „cu consimțământul lui” cu sintagma „prin concurs” pentru a reglementa clar și exact că promovările și transferurile judecătorilor au loc doar prin concurs. Acest sistem va asigura transparența și promovările și transferurile în bază de merit.</p>
<p>Articolul 20 alin. (6): (6) Judecătorul se consideră promovat în funcția de judecător la</p>	<p>Propunem modificarea art. 20 alin. (6) după cum urmează:</p>	<p>Pentru conformitate cu propunerea de mai sus referitoare la art. 20 alin. (4).</p>

	<p>o instanță superioară, se consideră numit în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță sau se consideră transferat la o instanță de același nivel ori la o instanță inferioară la data publicării decretului respectiv al Președintelui Republicii Moldova sau a hotărârii respective a Parlamentului.</p>	<p>(6) Judecătorul se consideră promovat în funcția de judecător la o instanță superioară, și se consideră numit în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță sau se consideră transferat la o instanță de același nivel ori la o instanță inferioară la data publicării decretului respectiv al Președintelui Republicii Moldova sau a hotărârii respective a Parlamentului. <u>Judecătorul se consideră transferat la o instanță de același nivel ori la o instanță inferioară la data publicării hotărârii respective a Consiliului Superior al Magistraturii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</u></p>	
6.	<p>Articolul 20</p>	<p>Propunem completarea art. 20 cu un nou alineat, cu următorul cuprins: <u>(4¹) Prevederile articolului 9 alin. (9)-(10) se aplică, în mod corespunzător, concursurilor pentru promovarea în funcția de judecător la o instanță superioară, numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță și transferarea judecătorului.</u></p>	<p>Propunem completarea art. 20 cu prevederi exprese ce țin de respectarea punctajului acordat la evaluarea candidaților la promovări și transfer din următoarele considerente.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Concursurile de promovare în funcție și de transfer a judecătorilor urmează să fie organizate în mod similar concursurilor de numire a judecătorilor și anume respectarea principiului de promovări / transferuri în bază de merit. 2. Practica ultimilor ani arată că CSM deseori a ignorat punctajul oferit de Colegiului de Selecție la promovarea judecătorilor. În perioada ianuarie 2013 – mai 2017, din cei 55 de judecători propuși de CSM pentru promovare la curțile de apel, 17 (31%) au fost candidați unici. În doar 16 concursuri organizate când au existat mai mulți candidați, 23 judecători (61%) din cei promovați aveau punctaj mai mare și 15 candidați (39%) au fost promovați cu

		<p>punctaj mai mic. Tot în acea perioadă, din cei 13 judecători propuși de CSM pentru promovarea la Curtea Supremă de Justiție, unul a fost ales în cadrul unui concurs la care a participat un singur candidat (8%). În restul 12 concursuri în care au existat mai mulți candidați, șapte (58%) din cei promovați au avut un punctaj mai mare decât contracandidații lor și cinci (42%) - un punctaj mai mic. Din cei 70 de candidați propuși de CSM pentru promovare la funcții administrative în cadrul judecătoriilor, 45 (65%) sunt judecători care au participat în concurs cu un singur candidat și doar 25 de judecători (35%) au fost aleși în baza concursurilor cu doi și mai mulți participanți la concurs. Din cei 25 de candidați, 17 candidați (68%) au fost promovați cu un punctaj mai mare, iar opt candidați (32%) - cu un punctaj mai slab decât alți participanți la concurs. Tot în acea perioadă, CSM a propus spre numire în funcții administrative în curțile de apel 11 judecători, dintre care 10, adică 91%, au fost candidați unici, iar doi au fost aleși în concursuri cu mai mulți candidați, însă ambii au avut un punctaj mai mic oferit de Colegiul de Selecție decât ceilalți candidați⁶.</p> <p>Ignorarea de către CSM a punctajului oferit de Colegiul de Selecție are un impact negativ asupra încrederii în justiție, cât și încrederii judecătorilor în CSM și maniera de numire, dând un semnal alarmant că pentru numire și promovare contează relațiile personale cu membrii CSM și nu rezultatele evaluării complexe de Colegiului de Selecție. Această problemă se confirmă de rezultatele unui sondaj reprezentativ din decembrie 2015 în rândul judecătorilor⁷. Conform acestuia, 62% din judecători sunt de acord și 34% nu sunt de acord cu afirmația că mecanismul de numire inițială a judecătorilor în funcție este unul corect și bazat pe merite. Totodată, 54% din judecători sunt de acord și 43% nu sunt de acord cu afirmația că modul de promovare al judecătorilor este unul corect și bazat pe merite. Un procent atât de mare al</p>
--	--	--

⁶ A se vedea pentru detalii documentul de politici publice „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova: provocări și necesități”, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, iulie 2017, disponibil pe www.crjm.org din octombrie 2017, precum și Documentul de politici „Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?”, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, ianuarie 2016, disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/CRJM-DPP-Selectie-si-cariera.pdf>.

⁷ *Percepția judecătorilor, procurorilor și avocaților cu privire la reforma justiției și combaterea corupției*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, decembrie 2015, disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/01/CRJM-Percepts-reformelor-just.pdf>

			<p> judecătorilor care nu consideră că numirea și promovarea judecătorilor are loc în bază de merite poate sugera despre carențele în procesul de numire și promovare a judecătorilor. Pe termen lung, o atare stare de lucruri poate să ducă la lipsa oricărui interes din partea judecătorilor de a respecta criteriile de evaluare a performanțelor (care sunt luate în considerare de Colegiul de Selecție) și a criteriilor de promovare în funcție.</p> <p>Probele încrederii joase a judecătorilor înșiși în sistemul de promovare a judecătorilor sunt oferite de cifrele / practica din ultimii ani. Astfel, din 32 de concursuri organizate pentru numirea în funcții administrative la curțile de apel în perioada ianuarie 2013 – mai 2017, 20 de concursuri (63%) anunțate fie nu s-au depus cereri, fie candidații s-au retras. În celelalte 12 concursuri care au avut loc, în 10 concursuri (83%) a participat câte un singur candidat. Tot în acea perioadă, din cele 13 concursuri organizate pentru numirea în funcții administrative la Curtea Supremă de Justiție, în cinci concursuri (38%) nu s-au depus cereri. În două concursuri (15%) candidații nu au întrunit numărul necesar de voturi din partea CSM. În restul șase concursuri (sau 46%) a existat doar un singur candidat. CSM a propus șase candidați în toate cele șase concursuri care au avut loc și în toate aceste concursuri a participat câte un singur candidat.⁸</p> <p>În concluzie, reieșind din practica curentă și din pericolul iminent creat de sistemul actual de promovare în funcție a judecătorilor, propunem prevederea expresă în legislație a respectării rezultatelor evaluării de către Colegiul de Selecție și Cariera Judecătorilor la promovarea și transferul judecătorilor. Astfel se va asigura un cadru legal clar cu privire la promovările în bază de merit.</p>
7.	Articolul 20¹ alin. (2): (2) Transferul pe termen limitat al judecătorilor în alte instanțe, în cazurile specificate la alin.(1), se	Propunem completarea art. 20¹ după cum urmează (inserarea unei sintagme și excluderea altei	Propunem completarea prevederilor art. 20 ¹ , pe următoarele motive: 1. Este necesar de a avea avizul președintelui instanței unde activează candidatul pentru transferul pe termen limitat al judecătorilor în alte instanțe. În mai multe cazuri de transfer temporar, președinții instanțelor unde activau

⁸ A se vedea pentru detalii documentul de politici publice „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova: provocări și necesități”, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, iulie 2017, disponibil pe www.crijm.org din octombrie 2017.

	<p>admite cu consimțământul scris al acestora, prin hotărîre a Consiliului Superior al Magistraturii. Judecătorul se consideră transferat pe termen limitat doar după publicarea hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</p>	<p>sintagme în alin. (2) și completarea cu un alineat nou 4¹): (2) Transferul pe termen limitat al judecătorilor în alte instanțe, în cazurile specificate la alin. (1), se admite cu consimțământul scris al acestora, <u>avizul președintelui instanței judecătorești unde activează și se aprobă prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii. Judecătorul se consideră transferat pe termen limitat doar după publicarea hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</u> (4¹)<u>După expirarea termenului de transfer limitat prevăzut la alin. (2) și (4), același judecător nu poate fi transferat repetat în aceeași instanță în decursul a doi ani de la expirarea ultimului transfer.</u></p>	<p>candidații transferați au dezaprobat transferul unor judecători pe motiv că aceasta va cauza un volum sporit de muncă al judecătorilor din instanța inițială, unde și la acel moment sarcina de muncă era mare, comparabilă cu unele instanțe din mun. Chișinău. Mai mult, CSM a admis transferul unui judecător de la Judecătoria Bălți la Judecătoria Rîșcani din mun. Chișinău pentru ca peste două luni, președintele Judecătoriei Bălți să solicite transferul temporar al unui judecător de la o altă instanță la Judecătoria Bălți. Aceste transferuri de fapt denotă solicitări intenționate de a asigura transferul unor anumiți judecători la Chișinău.</p> <p>2. În perioada de monitorizare a CSM (2012 – 2016), președinții instanțelor care au solicitat CSM transferul temporar al judecătorului au indicat numele concret al judecătorilor pe care-i vor transferați. CSM a acceptat de fiecare dată transferul judecătorilor propuși, fără vreun anunț adresat judecătorilor din judecătoriile din raza municipiului Chișinău sau din instanțele cu un volum mai mic de lucru, care ar dori să fie transferați temporar în alte instanțe. Astfel, se creează impresia că transferurile temporare sunt folosite doar pentru anumiți judecători.</p> <p>3. Instituția transferului temporar aplicat de CSM de fapt nu-și atinge scopul – nu epuizează problema sistemică din unele instanțe judecătorești, deoarece nu se observă o tendință de transfer temporar al judecătorilor din instanțe cu volum mic de lucru. Din contra, unele transferuri creează o insuficiență de număr de judecători pentru examinarea cauzelor în instanțele de unde sunt transferați judecătorii vizați.</p> <p>4. Propunem excluderea sintagmei „Judecătorul se consideră transferat pe termen limitat doar după publicarea hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova” din alin. (2), deoarece este vorba de o hotărâre cu caracter individual, care ar trebui să intre în vigoare din momentul adoptării, în special avându-se în vedere caracterul temporar al transferului.</p>
--	--	--	--

			5. Este necesar de prevăzut că judecătorul transferat pe două termene consecutive nu poate fi transferat repetat. Se observă o tendință clară de transfer temporar al unor anumiți judecători, care sunt menținuți în funcția transferată de mai mulți ani sub instituția transferului temporar, cu perioade mici de întrerupere în instanța unde au fost numiți inițial. Acest lucru pare a fi mai degrabă un transfer permanent deghizat, evitând concursurile de ocupare a funcțiilor vacante anunțate în special pentru instanțele din mun. Chișinău. CSM urmează să mărească numărul judecătorilor în unele instanțe judecătorești în măsura în care transferurile temporare vor fi aplicate mult mai rar.
8.	Articolul 25 alin. (1) lit. i): (1) Judecătorul este eliberat din funcție de organul care l-a numit în cazul: ... i) nerespectării prevederilor art.8;	Propunem excluderea art. 25 alin. (1) lit. i)	Propunem excluderea motivului de eliberare din funcție a judecătorului pentru motivul „nerespectării prevederilor art. 8” din Legea nr. 544 deoarece această prevedere este foarte vagă și poate fi utilizată abuziv, cu efecte negative asupra independenței judecătorilor. Nu orice încălcare a prevederilor art. 8 trebuie să ducă automat la eliberarea din funcție a judecătorilor. Legislația actuală nu prevede nici procedura și nici principiile aplicabile normei respective. Orice abatere de la art. 8 al Legii ar trebui investigată disciplinar. În caz că este justificată eliberarea din funcție, această sancțiune disciplinară va fi impusă, iar judecătorul va fi eliberat în temeiul alin. 1 lit. f). În acest context propunem excluderea prevederii. Art. 25 și Legea nr. 178 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor conțin suficiente motive de eliberare din funcție a judecătorilor, fără însă a avea procedura clar definită pentru toate aceste motive.
Art. III. - Legea nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 65), cu modificările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează:			
9.	Articolul 4 alin. (1): Competența Consiliului Superior al Magistraturii	Propunem introducerea unei noi prevederi în art. 4 alin. (1) al Legii nr. 947, după cum urmează: <u>h) deține și publică registrul judecătorilor în funcție.</u>	Propunem introducerea unei noi prevederi la art. 4 alin. (1), din următoarele considerente: Conform art. 1 alin. (1), CSM exercită autoadministrarea judecătorească. Totodată, art. 8 ¹ al Legii cu privire la CSM prevede că activitatea CSM trebuie să fie transparentă. La acest moment nu există nici o informație despre judecătorii care sunt în funcție. CSM publică periodic doar registrele candidaților - funcția de judecător, la transfer, la funcția de președinte/vicepreședinte și numire/promovare. Astfel, menținerea și

			publicarea registrului judecătorilor în funcție va asigura transparența informațiilor despre judecătorii în funcție.
10.	<p>Art. 7 denumirea și alin. (1) al Legii nr. 947: „Articolul 7. Organele care funcționează în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii (1) În subordinea Consiliului Superior al Magistraturii funcționează:”</p>	<p>Propunem modificarea denumirii art. 7 și a alin. (1) al aceluiași articol după cum urmează: „Articolul 7. <u>Organele specializate care funcționează în sistemul judecătoresc (1) în sistemul judecătoresc funcționează următoarele organe specializate:</u>”</p>	<p>Propunem modificarea denumirii și primei fraze din art. 7 alin. (1) din următoarele considerente:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Denumirea art. 7 alin. (1) trebuie să fie coroborate cu prevederile art. 7 alin. (1). În cazul în care din titlul articolului sunt excluse sintagmele „în subordinea”, atunci această prevedere trebuie să fie uniformă pe întreg proiect de lege. 2. Propunem excluderea sintagmei „organe care funcționează în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii” cu sintagma „organe specializate care funcționează în cadrul sistemului judecătoresc” din următoarele considerente: <ol style="list-style-type: none"> a) Sintagma „organe specializate în sistemul judecătoresc” reflectă sensul și scopul acestor organe, care nu sunt create pentru CSM, ci pentru sistemul judecătoresc; b) Sintagma „în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii” nu este nici conformă legislației naționale și standardelor internaționale relevante, nici situației de fapt. Spre exemplu, Legea nr. 178 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor în art. 8 alin. (1) prevede expres că, Colegiul disciplinar este un organ independent. Standardele relevante, spre exemplu Recomandările OSCE/ODIHR de la Kyiv, recomandă clar constituirea unui organ disciplinar independent (p. 26). Astfel, cu privire la disciplina judecătorilor, este foarte clar că atât legislația internațională, cât și cea națională prevede existența unui organ independent și nu în subordinea CSM. Proiectul de lege nu poate fi contrar acestor prevederi. Cât privește celelalte organe, cel puțin Legea nr. 154 prevede în art. 15 alin. (1) că, Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor se constituie „pe lângă” CSM. Sintagma „pe lângă” nu este deloc una reușită din punct de vedere juridic, dar sigur nici nu înseamnă subordonarea Colegiului față de CSM. Și un alt argument ține de practica stabilită până acum. Nici unul din cele trei organe – Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor, Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor și Colegiul disciplinar – nu au

			<p>activat ca organe subordonate CSM-ului. Însăși modul de numire a membrilor, și anume alegerea judecătorilor de către colegii acestora și numirea celorlalți membri prin concurs public, nu poate fi interpretată ca organe aflate în subordinea CSM. De fapt, doar Inspekția Judiciară activează ca un organ subordonat CSM-ului. Acesta este unul din punctele cele mai slabe ale structurii organelor specializate din sistemul judecătoresc și o serie de analize naționale și internaționale recomandă revizuirea statutului Inspekției Judiciare în vederea asigurării independenței funcționale a acesteia. Proiectul de lege este o bună ocazie pentru a remedia această problemă. Cât privește cele trei colegii, acestea deja sunt independente de jure și de facto și proiectul de lege urmează doar să clarifice acest lucru prin excluderea sintagmei eronate „în subordinea” CSM-ului.</p> <p>În concluzie, modificările propuse vin doar să clarifice cadrul legal și practica actuală, conformă și standardelor internaționale relevante.</p>
11.	<p>La articolul 7¹: alineatul (2) a doua propoziție va avea următorul cuprins „Inspectorul-judecător poate fi numit pentru cel mult un singur mandat.”.</p> <p>alineatul (3) prima propoziție se completează cu cuvintele „și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 5 ani și nu are la momentul depunerii setului de acte rude pînă la gradul II în această funcție.”.</p>	<p>De exclus modificările propuse, cu excepția următoarei sintagme din alin. (3): „ și nu are la momentul depunerii setului de acte rude pînă la gradul II în această funcție”.</p>	<p>Propunem excluderea modificărilor propuse la art. 7¹ din următoarele considerente:</p> <p>1. Limitarea mandatului inspectorului-judecător la doar unul, fără a extinde durata acestuia, nu este justificată. Patru ani nu este un mandat exagerat. Dacă inspectorul-judecător este corect și profesionist, limitarea la un singur mandat va crea doar deficiențe inutile în identificarea noilor candidați. Respectiv, propunem excluderea interdicției de a deține mai mult de un mandat. Alternativ, propunem extinderea mandatului inspectorilor-judecători la 7 ani. În așa caz, interdicția pentru a deține mai mult de un mandat consecutiv este justificată. Dacă se acceptă alternativa, atunci legea trebuie să prevadă clar că se interzice exercitarea a două mandate consecutive, și nu interdicția generală de a mai deține vreun mandat. Altfel se limitează nejustificat posibilitatea unui judecător în funcție să mai exercite vreodată funcția de judecător-inspector pe parcursul carierei sale de judecător.</p> <p>2. Propunem excluderea modificării referitoare la art. 7¹ alin. (3), deoarece această prevedere nu este oportună și nici justificată. Funcția de inspector-</p>

			<p> judecător este cel mai adecvat realizată de judecătorii cu experiență. Ei cunosc cel mai bine munca de judecător și cel puțin majoritatea inspectorilor judecători trebuie să fie judecători. Astfel, excluderea posibilității de a candida la funcția de inspector-judecător pentru persoanele care au exercitat funcția de judecător în ultimii 5 ani practice exclude posibilitatea numirii în această funcție cheie din sistemul judecătoresc a judecătorilor care activează sau au activat recent în funcția de judecător. De fapt, o asemenea prevedere este contrară principiului independenței judecătorilor, conform căruia verificările și sancțiunile trebuie să fie aplicate de un organ în care majoritatea sunt judecători. Inspectia Judiciară exercită funcții cheie din sistem și asupra componenței acesteia se aplică principiile generale referitoare la componența organelor de administrare judecătorească. Nici nota informativă nu explică raționamentul excluderii judecătorilor în funcție de a candida la funcția de judecător-inspector. Simplul fapt al suspiciunii de existență al factorului coruptibilității în sistemul judecătoresc nu argumentează formularea propusă în art. 7¹ alin. (3).</p>
12.	<p>Articolul 8¹ alin. (2) Transparența activității Consiliului Superior al Magistraturii</p>	<p>Propunem expunerea art. 8¹ alin. (2) al Legii nr. 947 într-o nouă redacție, după cum urmează: <u>(2) Ședințele Consiliului Superior al Magistraturii sînt publice, în afară de cazurile în care se hotărăște ca ședințele să fie închise în vederea protejării informației ce constituie secret de stat sau în cazul în care, datorită unor împrejurări speciale, publicitatea ar putea să prejudicieze interesele justiției. Hotărârea cu privire la declararea ședinței închise se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți, la cererea motivată a președintelui</u></p>	<p>Propunem modificarea art. 8¹ alin. (2) al Legii nr. 947 în vederea asigurării unui cadru legal clar cu privire la organizarea ședințelor CSM și anume clarificarea circumstanțelor în care ședința închisă poate fi declarată închisă și instituirea obligației de a motiva hotărârea de declarare a unei ședințe închise.</p> <p>Principalele argumente ale propunerii sunt următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> Versiunea actuală a art. 8¹ alin. (2) al Legii nr. 947 nu clarifică situațiile în care președintele sau cel puțin 3 membri al CSM pot solicita declararea ședinței închise, sintagma „la cererea motivată” fiind mult prea vagă. Codurile de procedură civilă și penală sunt mult mai exacte și considerăm că CSM tot ar trebui să aibă anumite limite rezonabile cu privire la situațiile în care pot fi declarate ședințe închise. Versiunea actuală a art. 8¹ alin. (2) al Legii nr. 947 nu prevede obligația de a motiva în scris declararea ședinței închise. În practică, hotărârea cu privire la declararea ședinței închise se ia în deliberare și nu se motivează în hotărâre. Această practică nu este conformă principiului de activitate transparentă a CSM-ului.

		sau a cel puțin 3 membri ai Consiliului, și este motivată.	
13.	La articolul 19: alineatul (2) se completează cu următoarea propoziție: „Consiliului Superior al Magistraturii poate refuza înaintarea propunerii de numire a candidatului în funcție, dacă constată existența temeiurilor de incompatibilitate a candidatului cu funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești.”	Propunem excluderea acestei prevederi dacă se acceptă includerea acesteia la art. 9 alin. (1) din Legea nr. 544.	
14.	Articolul 20 se completează cu alineatul (3²) cu următorul cuprins: „(3 ²) Promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță de același nivel, numirea în funcție de președinte sau de vicepreședinte de instanță a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și a supleanților acestora, selectați din rândul judecătorilor se interzice în perioada detașării acestora în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii pe parcursul exercitării mandatului.”.	Propunem reformularea art. 20 alin. (3²), după cum urmează: „(3 ²) Promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță de același nivel, numirea în funcție de președinte sau de vicepreședinte de instanță a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și a membrilor Colegiului pentru Selecția și Cariera Judecătorilor și a supleanților acestora, selectați din rândul judecătorilor se interzice detașării acestora în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii pe parcursul exercitării mandatului în <u>perioada exercitării mandatului respectiv și timp de 6 luni după încetarea calității de membru.</u> ”.	Susținem propunerea Ministerului Justiției de a limita promovarea și transferul judecătorilor membri ai CSM pe parcursul mandatului acestuia. Propunem doar ca să fie exclusă interdicția respectivă față de membri supleanți, deoarece aceștia nu exercită nemijlocit funcția de membru al CSM și limitarea posibilității de a fi promovați au transferați ar descurca nejustificat judecătorii să candideze pentru funcția de membru supleant al CSM. Practica din ultimii ani deja arată un interes limitat, probabil instituit din cauza unor alegeri și numiri mai puțin motivate și transparente, al judecătorilor de a participa la concursuri pentru funcțiile cheie din sistemul judecătoresc și la alegerile pentru asemenea funcții. De asemenea, propunem extinderea interdicției și pentru membrii Colegiului pentru Selecția și Cariera Judecătorilor, având în vedere faptul că aceștia sunt cei responsabili de cariera judecătorilor și practic este foarte dificil de a asigura imparțialitatea și obiectivitatea membrilor în cazul evaluării unui dintre membrii colegii. De asemenea, propunem extinderea interdicției până la 6 luni după încetarea calității de membru, așa încât judecătorul să revină la locul de unde a fost

			detașat și cel puțin jumătate de an să activeze până la o eventuală promovare sau transferare.
15.	Articolul 24 alin. (2): (2) Votarea se efectuează în lipsa persoanei al cărei caz este examinat și în lipsa celorlalți invitați.	Propunem modificarea art. 24 alin. (2) după cum urmează: (2) <u>În cazul în care Consiliul Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile prevăzute la articolul 22 alineatul (4) sau examinează chestiunea în ședință închisă,</u> votarea se efectuează în lipsa persoanei al cărei caz este examinat și în lipsa celorlalți invitați.	Propunem modificarea art. 24 alin. (2) al Legii nr. 947 prin limitarea procedurii de adoptare a hotărârilor CSM în deliberare doar în cazul în care Plenul CSM examinează o contestație disciplinară sau când este vorba de ședința închisă, din următoarele considerente: 1. Adoptarea hotărârilor în deliberare este o procedură specifică instanțelor de judecată. CSM este organ de autoadministrare judecătorească și are funcții quasi-judiciare doar în cazul în care examinează contestațiile în cauzele disciplinare ale judecătorilor. De aceea, propunem limitarea acestei proceduri doar la situațiile în care CSM apare ca instanță disciplinară. 2. Deși nu prevede expres, în practică prevederea art. 24 alin. (2) al Legii nr. 947 a fost interpretată de-a lungul anilor ca însemnând adoptarea hotărârilor de către CSM în deliberare, similar instanțelor de judecată. Adoptarea hotărârilor CSM în deliberare știrbește semnificativ din transparența activității CSM. În mai multe rapoarte de monitorizare și documente de politici ⁹ , CRJM a indicat asupra practicii CSM de adoptare a hotărârilor în deliberare. Rezultatele monitorizării activității CSM din 2010 până în iunie 2016 arată că votarea hotărârilor de către membrii CSM are loc aproape în toate cazurile în ședință închisă, adică în deliberare. Nu au loc deliberări doar la discutarea chestiunilor tehnice de o importanță minoră. În „deliberare” sunt discutate inclusiv chestiuni ce țin de alocarea mijloacelor financiare, conferirea titlurilor onorifice judecătorilor, notele Inspecției Judiciare privind controlul activității instanțelor judecătorești, etc. Formularea din p. 11.2. din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea CSM confirmă discreția absolută a CSM cu privire la adoptarea hotărârilor în deliberare, prevăzând următoarele: „Plenul adoptă

⁹ „Transparența și eficiența Consiliului Superior al Magistraturii din Republica Moldova: ianuarie 2015 – martie 2016”, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, mai 2016, disponibil la http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/08/CRJM_Raport-CSM-2016-WEB.pdf; Documentul de politici „Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?”, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, ianuarie 2016, disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/CRJM-DPP-Selectie-si-cariera.pdf>. Organizarea ședințelor și transparența Consiliului Superior al Magistraturii - provocări și perspective, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, iunie 2015, disponibil la <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/06/CRJM-DA-CSM-2015.pdf>.

			<p>hotărâri fără deliberare în cazul în care este oportun. Chestiunile ce nu necesită a fi dezbătute în deliberare se examinează deschis”. Astfel, nici Legea nr. 947, nici Regulamentul CSM nu clarifică care sunt circumstanțele în care se aplică procedura de deliberare, lăsându-se totalmente la discreția CSM. O atare practică nu este compatibilă cu un organ public transparent și responsabil.</p> <p>3. Adoptarea hotărârilor în deliberare este de fapt contrară art. 8¹ al Legii nr. 947, care prevede că activitatea CSM trebuie să fie transparentă, iar șal Legii se înregistrează prin utilizarea mijloacelor video și audio. Nu are nici un sens declararea ședințelor publice, transmiterea audio și video a acestora atât timp cât chestiunile se discută în secret. CSM are opțiunea de a organiza ședințe publice sau închise, în cazurile justificate. Mai sus am propus clarificarea acestor aspecte. În cazurile în care chestiunile discutate vor necesita discuții fără participarea persoanelor externe, CSM va putea declara ședință închisă, cu obligația de a-și motiva hotărârea respectivă.</p>
16.	La articolul 24 la alineatul (3) după cuvântul „Hotărârea” se completează cu cuvântul „motivată”.	<p>Suplimentar propunerii de a completa art. 24 alin. (3) al Legii nr. 947, propunem completarea alineatului cu o nouă propoziție, după cum urmează: „Hotărârea motivată se expune în scris și se semnează de președintele ședinței. <u>În hotărâre se indică numărul membrilor care au votat pro și contra.</u>”</p>	<p>Propunem prevederea expresă a obligației CSM de a indica numărul de voturi în hotărârile sale pentru claritate și precizie, în special reieșind din faptul că unele norme solicită un cворum special (spre exemplu, la numirile repetate) și din faptul că în practică sunt mai multe hotărâri care trezesc dubii cu privire la întrunirea numărului necesar de voturi.</p> <p>CSM nu are o practică unitară în ceea ce privește indicarea numărului de voturi cu care a fost adoptată hotărârea invocându-se că acestea au fost adoptate cu votul majorității sau unanim al membrilor CSM. Această prevedere va exclude dubiile că unele hotărâri au fost adoptate cu un număr mai mic de voturi decât cel stabilit de lege. Indicarea opțiunii de vot pentru hotărârea adoptată nu reprezintă o divulgare a secretului deliberării în sensul art. 11 alin. (1) lit. d) a Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.</p> <p>Practica de indicare a numărului de voturi a hotărârilor adoptate sunt indicate de mai multe instituții – Comisia Electorală Centrală, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, ș.a.</p>
17.	Articolul 24 alin. (5): (5) În cazul în care Consiliul Superior al Magistraturii își exercită	Propunem înlocuirea sintagmei „la deliberare” cu sintagma „la	<p>Propunem înlocuirea sintagmei „la deliberare” cu sintagma „la examinarea contestației” în art. 24 alin. (5) al Legii nr. 947 din următoarele considerente. La examinarea contestației cu privire la hotărârea Colegiului disciplinar, CSM</p>

	atribuțiile prevăzute la art. 22 alin.(4), membrul Consiliului care a înaintat sesizarea privind faptele ce pot constitui abateri disciplinare nu participă la deliberare.	examinarea contestației” art. 24 alin. (5) după cum urmează: (5) În cazul în care Consiliul Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile prevăzute la art.22 alin.(4), membrul Consiliului care a înaintat sesizarea privind faptele ce pot constitui abateri disciplinare nu participă la <u>deliberare</u> <u>examinarea contestației</u> .	apare ca un organ quasi-judiciar, adică trebuie să fie independent și neutru. Membrul CSM care a depus sesizarea disciplinară deja are o poziție clară față de fapta pretinsă a judecătorului și nu poate fi considerat ca neutru. Membrul respectiv poate depune contestația, unde își argumentează poziția și poate fi citat, dacă e nevoie, să-și susțină poziția, dar nu poate participa la examinarea contestației pentru a nu afecta imparțialitatea CSM-ului. Această propunere reiese clar și din Opinia comună nr. 755/2014 referitoare la proiectul de lege cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor a Republicii Moldova, elaborată de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), Directoratul pentru Drepturile Omului (DHR) al Directoratului General pentru Drepturile Omului și Statul de Drept al Consiliului Europei și Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR), adoptată de Comisia de la Veneția la a 98-a sesiune plenară, 21-22 martie 2014, disponibilă la: http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2014)006-e .
18.	Articolul 25 alin. (2): (2) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii adoptate în urma examinării contestațiilor la hotărârile colegiului disciplinar pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție conform procedurii stabilite de Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.	Propunem modificarea art. 25 alin. (2) al Legii nr. 947 după cum urmează: (2) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii adoptate în urma examinării contestațiilor la hotărârile colegiului disciplinar pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție, <u>cu privire la chestiuni de fond și procedură</u> , conform procedurii stabilite de Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.	Propunem clarificarea faptului că hotărârile CSM adoptate pe cauzele disciplinare, în urma examinării contestațiilor cu privire la hotărârile Colegiului disciplinar, se contestă atât pe fond, cât și pe procedură. Din punctul nostru de vedere, acest lucru reiese clar din abordarea complexă a prevederilor actuale ale art. 25 alin. (2) al Legii nr. 947 și din Legea nr. 178 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, care este ulterioară modificărilor efectuate la art. 25 alin. (1) al Legii 947, care limitează contestarea celorlalte hotărâri ale CSM doar la contestarea în procedură. Cu toate acestea, Curtea Supremă de Justiție (CSJ) aplică selectiv prevederile actuale, uneori examinând contestațiile disciplinare atât în fond, cât și în procedură, alteori doar în procedură. ¹⁰ Standardele internaționale recomandă clar prevederea unui remediu judiciar în cauzele disciplinare ale judecătorilor, de aceea interpretarea limitativă la examinarea contestațiilor pe cauzele disciplinare doar în procedură de CSJ ar fi

¹⁰ A se vedea pentru detalii *Analiza legislației și practicii privind răspunderea disciplinară a judecătorilor*, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, noiembrie 2016, disponibilă la http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/12/CRJM_2016.11-DPP-Raspundere-disciplinara_fin.pdf.

			<p>contrară CEDO.¹¹ Respectiv, propunem prevederea expresă a posibilității de contestare pe fond și pe procedură pentru a asigura accesul la justiție deplin al judecătorilor pe cauze disciplinare, cât și o practică uniformă a CSJ în materie disciplinară.</p> <p>Aceleași recomandări le-am făcut în contextul consultării publice de către Ministerul Justiției a proiectului de lege de modificare a art. 40 al Legii nr. 178 (proiectul nr. 390, supus consultărilor în aprilie 2017, opinia CRJM disponibilă la http://www.crim.org/wp-content/uploads/2017/04/2017-04-20-Opinie-CRJM-Proiect-MJ-nr.-390.pdf).</p>
Art. V. Articolul 5 al Legea nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor			
19.	<p>Articolul 5 alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) La selecția candidaților, care urmează a fi numiți pentru prima dată în funcția de judecător, media de concurs se calculează după cum urmează: 50% se constituie din nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției și nu mai mult de 50% din media acordată de Colegiul pentru selecție.”</p> <p>la alineatul (3) cuvintele „colegiul pentru selecție va ține cont, în mod</p>	<p>Propunem modificarea art. 5 alin. (2) și alin. (3), care vor avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) La selecția candidaților, care urmează a fi numiți pentru prima dată în funcția de judecător, media de concurs se calculează după cum urmează: <u>cel puțin 70%</u> 50%—se constituie din nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire <u>absolvirea</u> Institutul Național al Justiției și <u>cel mult 30%</u> 50% din media acordată de Colegiul pentru selecție.”</p> <p>la alineatul (3) cuvintele „colegiul pentru selecție va ține cont, în mod</p>	<p>Susținem propunerea Ministerului Justiției de a reglementa prin lege punctajul minim ce urmează a fi alocat mediei studiilor/examenului de absolvire al Institutului Național al Justiției (la numirea în funcție) și rezultatelor evaluării performanțelor judecătorilor (celelalte concursuri) din punctajul total ce urmează a fi stabilit de Colegiul de Selecție la numirea în funcție și la celelalte concursuri ce țin de cariera judecătorilor. În același timp, considerăm important prevederea a minimului de 70% din punctajul total pentru nota obținută la absolvirea Institutului Național al Justiției (la numirea în funcție) și minim 70% din punctajul total pentru evaluarea performanțelor judecătorilor (celelalte concursuri).</p> <p>Aceste norme vor contribui la fortificarea rolului INJ și al evaluării performanțelor judecătorilor și, respectiv, va stimula candidații la funcția de judecător să studieze la INJ, iar judecătorii în funcție să-și exercite profesia activitatea. Actualmente, studiile de la INJ constituie doar 30% din rezultatul concursului¹², aceasta proporție, care nu rezistă niciunei critici, a fost</p>

¹¹ A se vedea, spre exemplu, următoarele cauze în care CtEDO a examinat aspecte privind răspunderea disciplinară a judecătorilor și garanțiile procedurale ce urmează a fi respectate: hot. *Harabin c. Slovaciei*, 20 noiembrie 2012; hot. *Oleksandr Volkov c. Ucrainei*, 9 ianuarie 2013; hot. *MC. Baka c. Ungariei*, MC, 23 iunie 2016; hot. *Ramos Nunes de Carvalho e Sá c. Portugaliei*, 21 iunie 2016; hot. *Tato Marinho dos Santos Costa Alves dos Santos și Figueiredo c. Portugaliei*, 21 iunie 2016.

¹² Conform p. 10 din Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, conform anexei la prezenta hotărâre, aprobat prin hotărârea CSM nr. 211/8 din 5 martie 2013.

	obligatoriu, de hotărârile colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor” se substituie cu cuvintele „ nu mai puțin de 50% constituie rezultatul evaluării activității și nu mai mult de 50% din media acordată de Colegiul pentru selecție”	obligatoriu, de hotărârile colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor” se substituie cu cuvintele „ nu mai puțin de 50% cel puțin 70% constituie rezultatul evaluării activității și nu mai mult de 50% cel mult 30% din media acordată de Colegiul pentru selecție”	stabilită de CSM. In consecință, persoanele care doresc să devină judecători sunt reticenți să urmeze studiile la INJ. În mod similar, punctajul oferit pentru evaluarea performanțelor nu este mai mare de 40%, ceea ce nu stimulează judecătorii să aprecieze mecanismul evaluării performanțelor ca fiind unul relevant și important.
Art. VI. - Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor			
20.	La articolul 4 alineatul (1): litera b) va avea următorul cuprins: „b) adoptarea unei hotărâri judecătorești prin care intenționat sau din neglijență gravă au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor fizice sau juridice, garantate de Constituția Republicii Moldova, și de pactele și tratatele internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte;”	Propunem modificarea textului din lit. b) după cum urmează: <u>b) aplicarea în mod intenționat, cu rea-voință sau aplicarea repetată din neglijență gravă a legislației contrar practicii judiciare uniforme, fără o motivare rezonabilă;</u>	Recomandăm menținerea prevederilor textului actual al lit. b), cu completarea cu sintagma „fără o motivare rezonabilă”. Din proiectul propus nu este clar de ce se schimbă accentul de la motivarea hotărârii la încălcarea drepturilor prin hotărâre. Analiza practicii Colegiului Disciplinar pentru anii 2015-2016 nu denotă aplicarea problematică a prevederilor lit. b). Nici din opinia Comisiei de la Veneția nu reiese necesitatea excluderii referinței la practica judiciară uniformă.
21.	litera d): la litera d) cuvintele „a altui” se substituie cu cuvintele „de către alt”; (textul actual: imixtiunea în activitatea de îndeplinire a justiției a altui judecător)	Propunem completarea textului lit. d) după cum urmează: c) imixtiunea <u>nejustificată</u> în activitatea de îndeplinire a justiției <u>de către alt</u> judecător	Această abatere ar putea fi interpretată prea larg în practică, de aceea recomandăm completarea cu termenul „nejustificată”, respectiv, abaterea ar fi următoarea: „imixtiunea nejustificată în activitatea de îndeplinire a justiției a altui judecător”. Această propunere se găsește și în Opinia Comună a Comisiei de la Veneția și ODIHR din 24 martie 2014 cu privire la proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor.

22.	<p>Litera g): g) încălcarea, din motive imputabile judecătorului, a termenelor de îndeplinire a acțiunilor de procedură, inclusiv a termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești și de transmitere a copiilor acestora participanților la proces;</p>	<p>Propunem completarea lit. g) după cum urmează: g) încălcarea, din motive imputabile judecătorului, a termenelor de îndeplinire a acțiunilor de procedură, inclusiv a termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești și de transmitere a copiilor acestora participanților la proces, <u>dacă aceasta a afectat în mod direct și nerezonabil drepturile participanților la proces sau altor persoane;</u></p>	<p>Propunem completarea textului lit. g) cu sintagma „<u>dacă aceasta a afectat în mod direct și nerezonabil drepturile participanților la proces sau altor persoane</u>”. Propunerea este făcută pentru a preveni aplicarea abuzivă a acestei prevederi pentru cazurile de încălcare a termenilor care nu au avut nicio consecință pentru participanții la proces. Judecătorul, în special în contextul unui volum variat de lucru, nu poate fi atras la răspundere disciplinară pentru orice încălcare minoră a termenelor, chiar dacă aceasta ar putea fi imputată judecătorului. Propunerea se bazează și pe practica aplicării acestei prevederi de Colegiul Disciplinar.</p>
23.	<p>la litera j) cuvintele „imputabilă judecătorului,” se substituie cu cuvintele „și/sau necorespunzătoare, fără o justificare rezonabilă”;</p>	<p>Propunem modificarea textului lit. j) după cum urmează: j) neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere și/sau necorespunzătoare a unei obligații de serviciu, <u>fără o justificare rezonabilă și dacă aceasta a afectat în mod direct și nerezonabil drepturile participanților la proces sau altor persoane</u></p>	<p>Propunem completarea lit. j) cu următoarea sintagmă: „<u>fără o justificare rezonabilă și dacă aceasta a afectat în mod direct și nerezonabil drepturile participanților la proces sau altor persoane</u>” pentru a clarifica faptul că nu orice neîndeplinire a obligațiilor de serviciu constituie abatere disciplinară, ci doar dacă aceasta a dus la anumite consecințe negative pentru participanții la proces și alte persoane.</p>
24.	<p>la litera o) cuvintele „de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător” se exclud.</p>	<p>Propunem menținerea textului actual al lit. o) și anume: o) utilizarea unor expresii inadecvate în cuprinsul hotărârilor judecătorești ori motivarea în mod vădit contrară raționamentului juridic, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător.</p>	<p>Excluderea sintagmei „de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător” va crea premise pentru aplicarea abuzivă a lit. o), deoarece aprecierea expresiilor utilizate este destul de subiectivă, dacă aceasta nu implică și anumite consecințe cum sunt afectarea prestigiului justiției. Nu orice expresie inadecvată ar trebuie să ducă la constatarea unei abateri disciplinare.</p>

25.	<p>Articolul 6: la alineatul (2) după cuvintele „la alin. (1)” se completează cu cuvintele „, lit. a), b), c)”; la alineatul (6) după cuvintele „abateri disciplinare” se completează cu cuvintele „grave sau repetate”; la alineatul (7) după cuvintele „abaterile disciplinare” se completează cu cuvintele „grave sau repetate”.</p>	<p>Propunem excluderea propunerilor de completare a prevederilor art. 6 alin. (2), alin. (6) și alin. (7).</p>	<p>Propunem excluderea propunerilor de completare a art. 6 alin. (2), (6) și (7) din cauza confuziei pe care acestea o vor crea și vor complica aplicarea sancțiunilor disciplinare. Principiile de aplicare a sancțiunilor disciplinare sunt deja prevăzute în art. 6 și 7 ale Legii nr. 178, și prevăd aplicarea sancțiunilor proporțional gravității faptei. Legea nr. 178 nu operează cu termeni de „abatere gravă”, de aceea introducerea acestui termen doar cu privire la sancțiunea de eliberarea din funcție practic va duce la imposibilitatea aplicării acelor sancțiuni din cauza inexistenței unei prevederi legale care califică o sancțiune disciplinară ca fiind gravă. Gravitatea abaterilor și, respectiv, proporționalitatea sancțiunilor ce urmează a fi aplicate ține de competența Colegiului Disciplinar. În caz contrar se supra reglementează inutil și limitează nejustificat discreția Colegiului Disciplinar.</p>
26.	<p>La articolul 12 alineatul (4): după cuvintele „3 membri ai colegiului disciplinar,” se completează cu cuvintele „cu votul a 2/3 din numărul membrilor aleși”; cuvintele „a cel puțin trei luni.” se substituie cu cuvintele „unei luni.”</p>	<p>Propunem menținerea sintagmei „a cel puțin trei luni” conform prevederilor curente.</p>	<p>Neîndeplinirea obligațiilor pe parcursul unei luni este destul de complicat de determinat, având în vedere că ședințele Colegiului Disciplinar de obicei au loc o dată pe lună. Atât timp cât activitatea în cadrul Colegiului Disciplinar nu este o activitate cu normă deplină, este mai oportună menținerea sintagmei „a cel puțin trei luni”.</p>
27.	<p>Articolul 9 alin. (3)</p>	<p>Propunem completarea art. 9 alin.(3) după cum urmează: Membrii colegiului disciplinar din rândul societății civile trebuie să aibă o reputație ireproșabilă, să se bucure de autoritate în societate, să aibă experiență de cel puțin 7 ani în domeniul dreptului și sînt obligați să respecte restricțiile specificate la art.8 alin.(1) lit.b) și c) și alin.(3) din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. <u>Membrul Colegiului Disciplinar din rândul societății</u></p>	<p>Propunem prevederea expresă în art. 9 alin. (3) al Legii nr. 178 că membrul Colegiului Disciplinar din rândul societății civile nu poate ocupa o altă funcție publică, în vederea prevenirii imixtiunii autorităților publice în activitatea Colegiului Disciplinar.</p>

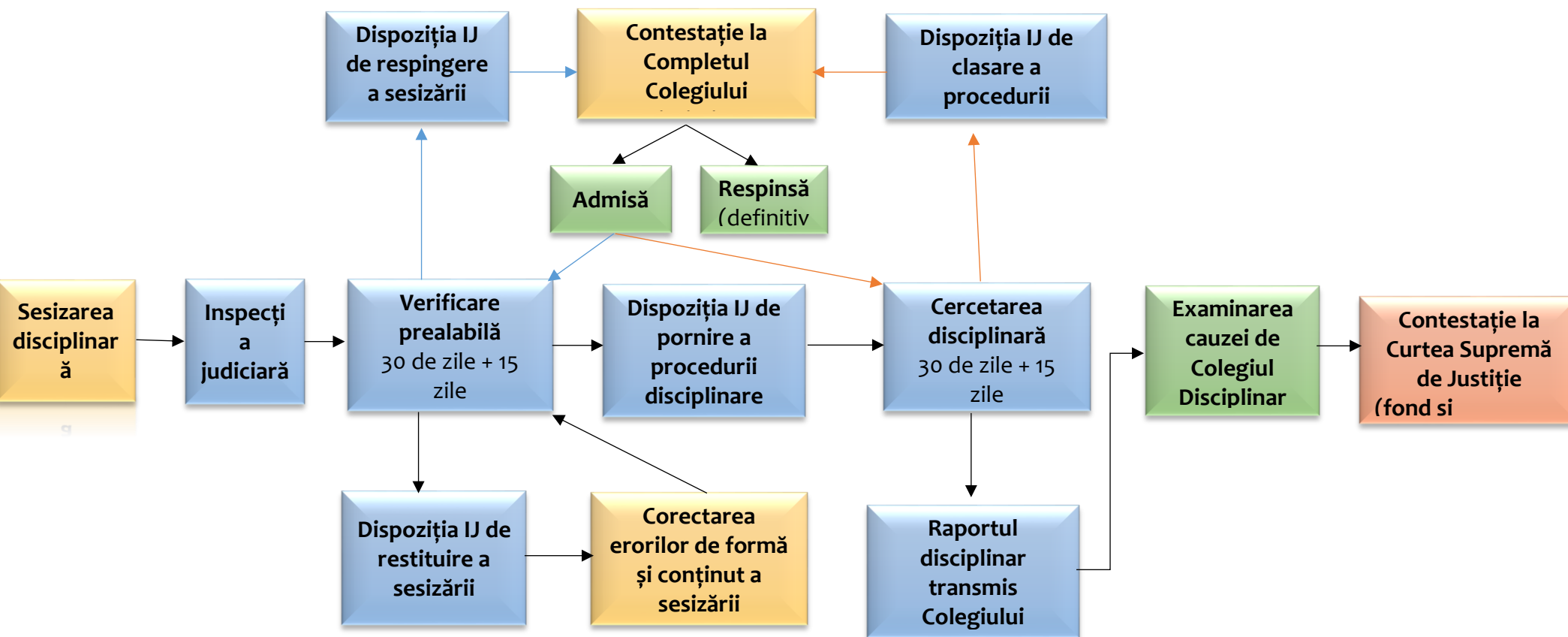
		<p><u>civile nu poate ocupa o altă funcție publică în timpul mandatului.</u> Pentru verificarea acestor calități, CV-urile candidaților care participă la concurs vor fi publicate pe pagina web a Ministerului Justiției și a Consiliului Superior al Magistraturii cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de ziua organizării concursului.</p>	
28.	Articolul 13	<p>Propunem completarea art. 13 cu un nou alineat (4), care va avea următorul cuprins: <i>(4) Judecătorilor membri supleanți li se menține salariul de la locul de muncă. Din momentul în care membrul supleant devine membru, acestuia îi sunt aplicabile normele cu privire la judecătorii membri.</i></p>	Propunerea se argumentează prin necesitatea reglementării statutului membrilor judecători supleanți.
29.	La articolul 35 alineatul (4) , în propoziția a doua, după cuvântul „Hotărârile” se completează cu cuvintele „irevocabile ale”.	<p>Propunem excluderea acestei propuneri și menținerea textului curent al art. 35 alin. (4).</p>	Regula prevăzută de legislația curentă, cât și legea precedentă Legii nr. 178 prevede principiul publicării tuturor hotărârilor în materie disciplinară, nu doar a celor irevocabile. Nu este argumentată schimbarea acestei reguli principale. Publicarea tuturor hotărârilor în materie disciplinare are un rol puternic în educarea și, respectiv, prevenirea comiterii abaterilor disciplinare de judecători. De asemenea, dacă se include doar publicare hotărârilor irevocabile, nu este clar momentul de când este obligatorie publicarea acestora.
30.	Articolul 36 se completează cu alineatul (1 ¹) cu următorul cuprins: „(1 ¹) Colegiul disciplinar poate aplica sancțiuni disciplinare judecătorilor, foștilor judecători, președinților, vicepreședinților	<p>Propunem excluderea propunerii de completare a art. 36 cu alin. (1¹).</p>	Propunem excluderea propunerii de completare a art. 36 cu alin. (1 ¹), deoarece aceasta nu este argumentată și nici oportună. Majoritatea abaterilor disciplinare au elementul vinovăției incluse în componența lor și este sarcina organelor disciplinare de a constata elementele abaterii. Nu toate abaterile însă necesită constatarea intenției sau a neglijenței grave. Spre exemplu, în cazul comiterii următoarelor abateri: acțiunile judecătorului

	<p>instanțelor de judecată doar în cazul în care constată că fapta imputată a fost săvârșită cu intenție sau din neglijență gravă.”</p>	<p>în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente; comiterea unei fapte care întrunește elementele unei infracțiuni sau contravenției, dacă aceasta a adus atingere prestigiului justiției sau alte manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora. Includerea prevederii referitoare la intenție sau neglijență gravă ca element obligatoriu pentru toate abaterile disciplinare va îngreuna nejustificat procesul aplicării sancțiunilor.</p> <p>De asemenea, norma propusă crează o confuzie pentru aplicarea practică a acesteia. Spre exemplu, dacă Colegiul Disciplinar nu constată intenția sau neglijența gravă, dar constată elemente suficiente pentru o abatere disciplinară, înseamnă oare că în contextual propunerii din art. 36 cu alin. (1¹) acesta va trebui să constate abaterea dar să nu aplice sancțiunea disciplinară? Acest lucru nu este clar, de aceea propunem excluderea completării propuse pentru art. 36 cu alin. (1¹).</p>
<p>Propuneri adiționale conceptuale pentru îmbunătățirea Legii nr. 178, în special pentru a eficientiza procedura disciplinară, și a legislației referitoare la activitatea Inspecției Judiciare. Implementarea propunerilor respective implică modificări semnificative în legile respective. Dacă se acceptă de principiu, vom putea transmite propuneri adiționale detaliate cu privire la articolele concrete ce urmează a fi modificate. Pentru mai multă claritate a propunerilor formulate cu privire la modificarea procedurii disciplinare, a se vedea Anexa 1 cu modelul procedurii disciplinare propuse prezentată în formă grafică.</p>		
<p>31.</p>	<p>Legea nr. 947 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și Legea nr. 178 – cu privire la Inspecția Judiciară:</p>	<p>Consolidarea rolului și responsabilizarea Inspecției Judiciare prin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prevederea expresă prin lege a autonomiei funcționale a Inspecției Judiciare față de CSM. Chiar dacă Inspecția Judiciară rămâne organizațional în cadrul CSM, prima trebuie să aibă funcții distincte și clar prevăzute de lege și garanții pentru exercitarea independentă a competențelor; 2. Fortificarea independenței și imparțialității Inspecției Judiciare prin organizarea unor concursuri publice și obiective de selectare a membrilor Inspecției Judiciare. CSM urmează să numească prin concurs Inspectorul-judecător principal, după care acesta organizează concursul pentru alegerea celorlalți membri a Inspecției Judiciare, și personalul necesar; 3. Inspecția Judiciară urmează să aibă personalitate juridică separată, buget separat și să primească direct sesizările privind răspunderea disciplinară a judecătorilor; 4. Instituirea unui mecanism de sesizare a organelor superioare în cazul inacțiunilor Inspecției Judiciare în scopul obligării acestora să-și efectueze diligent obligația de verificare a sesizărilor disciplinare;

		<ol style="list-style-type: none"> 5. Mărirea numărului de inspectori-judecători și a personalului care îi asistă (pentru economie, o parte din personalul Inspecției Judiciare poate fi detașat din secretariatul CSM); 6. Instituirea cadrului legal de recuzare/abținere a inspectorilor-judecători. Cererile de recuzare/abținere ale inspectorilor-judecători ar putea fi examinate de Completul de admisibilitate/contestație a Colegiului Disciplinar, sau în cazul în care cauza a ajuns să fie examinată în fond, de către Plenul Colegiului Disciplinar.
32.	Legea nr. 178 - cu privire la procedura disciplinară	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atribuirea competenței ca Inspecția Judiciară să primească direct sesizările ce țin de răspunderea disciplinară, fără a fi necesară depunerea la Secretariatul CSM; 2. Divizarea etapei de investigare a cauzei disciplinare în două etape: <ol style="list-style-type: none"> a. Verificarea prealabilă (de Inspecția Judiciară, până la pornirea procedurii disciplinare); b. Cercetarea disciplinară (de Inspecția Judiciară, după pornirea procedurii disciplinare) 3. Prevederea expresă a competenței Inspecției Judiciare de a porni procedura disciplinară, inclusiv din oficiu; 4. Prevederea următoarelor aspect procedurale cu privire la etapa de investigare a cauzei disciplinare: <ol style="list-style-type: none"> I. Etapa verificării prealabile a sesizării de către Inspecția Judiciară. Durata - 30 de zile, cu posibilitatea de prelungire de către Inspectorul-principal pentru un termen de 15 zile. Soluțiile disponibile la această etapă: <ol style="list-style-type: none"> a. Dispoziția Inspecției Judiciare de respingere a sesizării pentru lipsa indicilor de abatere disciplinară – poate fi contestată la completele pentru examinarea contestațiilor împotriva dispozițiilor Inspecției Judiciare; b. Dispoziția de pornire a procedurii disciplinare (Inspecția Judiciară poate face din oficiu calificarea abaterii disciplinare) – se purcede la cercetarea disciplinară. II. Cercetarea disciplinară. Durata – 30 de zile, cu posibilitatea de prelungire de către Inspectorul-principal pentru un termen de 15 zile. Soluțiile disponibile la această etapă: <ol style="list-style-type: none"> a. Dispoziția Inspecției Judiciare de clasare a procedurii disciplinare dacă în cadrul cercetării nu se constată o bănuială rezonabilă că a fost comisă o abatere disciplinară – poate fi contestată la completele pentru examinarea contestațiilor împotriva dispozițiilor Inspecției Judiciare; b. Raportul disciplinar în cazul în care există o bănuială rezonabilă că a fost comisă o abatere disciplinară – se transmite direct în Plenul Colegiului Disciplinar pentru examinare. 5. Excluderea etapei de admisibilitate și atribuirea Inspecției Judiciare a competenței de intentare a procedurii disciplinare. Modificarea competenței și rolului completelor de admisibilitate și anume limitarea rolului completelor de admisibilitate la examinarea contestațiilor împotriva dispozițiilor Inspecției Judiciare cu

		<p>redenumirea acestora în complete pentru examinarea contestațiilor împotriva dispozițiilor Inspecției Judiciare.</p> <p>6. Prevederea expresă a drepturilor autorului sesizării la următoarele: sesizarea Inspecției Judiciare, contestarea dispoziției Inspecției Judiciare de respingere a sesizării sau a dispoziției de clasare a procedurii la completul pentru examinarea contestațiilor împotriva dispozițiilor Inspecției Judiciare, contestarea deciziei Colegiului Disciplinar. Excluderea obligației de citare a autorului sesizării de a participa la ședințele Plenului Colegiului Disciplinar.</p> <p>7. Introducerea unei prevederi potrivit căreia dacă pe aceeași faptă este pornită o procedură penală și o procedură disciplinară, atunci procedura disciplinară se suspendă până la soluționarea definitivă a cauzei penale. Dacă fapta conține mai multe acțiuni, una dintre care este penală iar alta disciplinară, Colegiul Disciplinar urmează să examineze fapta doar în partea acțiunii ce ține de răspunderea disciplinară iar în cealaltă parte să suspende examinarea, după cum a fost menționat mai sus;</p> <p>8. Prevederea procedurii de reexaminare a cauzei cu înlăturarea curențelor procedurale în cazul în care hotărârea CSM sau hotărârea Colegiului Disciplinar este anulată pe motive formale / de procedură.</p>	
Art. VII.			
33.	<p>Art. VII. - Restricțiile cu privire la numirea în funcție de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și inspector-judecător se aplică inclusiv persoanelor care au exercitat și/sau exercită la moment împuternicirile mandatelor respective.</p>	<p>Propunem completarea prezentei modificări, după cum urmează:</p> <p>Art. VII. - Restricțiile cu privire la numirea în funcție de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și inspector-judecător se aplică inclusiv persoanelor care au exercitat și/sau exercită împuternicirile mandatelor respective la <u>data adoptării prezentei legi</u>.</p>	<p>Propunem înlocuirea termenului „moment” cu „data adoptării prezentei legi” pentru claritate. Dacă s-a avut altceva în vedere de autor, atunci textul normei urmează a fi reformulat să fie clar și previzibil.</p>

Anexa nr. 1
MODELUL MECANISMULUI DE RĂSPUNDERE DISCIPLINARĂ A JUDECĂTORILOR
 propus de Centrul de Resurse Juridice din Moldova¹³

¹³ Modelul a fost propus pentru prima dată în documentul de politici publice „Evaluarea necesităților de îmbunătățire a cadrului legal privind răspunderea disciplinară a judecătorului”, din februarie 2016.